

Bilaga 3

Tabell 5. Tekniska kvalitetskrav på prover som patienten själv tar

Typ av prov	Kvalitetskrav	Rekommendation
Urinprov	För att bakterierna i urinblåsan ska kunna undersökas ska kontaminering av urinen med bakterier från huden och yttre könsorgan undvikas.	Patienten ger ett mittströms urinprov. Det finns anvisningar i bild och videoformat för hur provet ska ges. ¹
	Orsaken till att man vid bakterieodling från urin strävar efter ett koncentrerat prov från blåsan, om inte irritation av blåsan eller något annat symptom utgör hinder, är att odlingens känslighet ska vara maximal.	Om det går att välja eftersträvas morgonurin som varit i blåsan i minst fyra timmar. ² I samband med jourprover ska den korta tiden i blåsan antecknas så att en positiv bakterieodling ska tolkas utifrån halten E3 kolonier/ml från och med primärpatogens del och inte först utifrån halten E4–E5 kolonier/ml. ²
	Vid klamydiaundersökningar från urin strävar man efter prover som tas från urinröret.	Patienten ger ett prov av första urinen i ett överenskommet provkärl.
	Bakterier i urin växer i rumstemperatur. Provet kan förstöras av temperatur, tid och konserveringsmedel.	Provet ges i laboratoriets provburk och överförs i överenskomna rör med konserveringsmedel. Den verkliga provtagningstiden antecknas hemma och kontrolleras av patienten då provet lämnas in.
	För kemiska undersökningar är det nödvändigt att i samband med mottagandet av provet kontrollera att det är dugligt för undersökning.	Provkärl, konserveringsmedel och uppsamlings sätt för de vanligaste undersökningarna avtalas med laboratoriet och ges patienten. ^{3,4}
	Vid undersökningar av narkotika kan det vara nödvändigt att patientens åtgärder övervakas.	Patienten ger sitt urinprov under övervakning. Hur provet transporteras och undersöks avtalas med laboratoriet då det gäller ett socialrättsligt fall (anställningsförhållande, barnskydd eller annan juridisk orsak).
	Cellundersökningar kräver färsk prov och konserveringsmedel.	Prover som gäller undersökning av celler i urinen överförs redan hemma i överenskomna rör med konserveringsmedel. För undersökning av cancerceller lönar det sig att ta prov från morgonens andra urinprov eller ge urinprov på vårdavdelningen.
Avföringsprov	För bakterieodling från avföring tas ett prov från avföringens yta.	Avföringsprovet tas från ett torrt engångsunderlag eller engångskärl och kontaminering av provet med externa vätskor, såsom vatten eller urin ska undvikas.
	I samband med kemiskt fastställande av avföring kan en för stor provmängd förstöra undersökningen.	För att påvisa dolt blod (hemoglobin) eller kalprotektin tas endast den mängd avföring som laboratoriet föreskrivit med en separat provsticka i ett separat förvarings- eller transportkärl.
Hostprov	Provet innehåller så lite saliv som möjligt och står för luftstrupens slem.	Ett hostprov ges med hjälp av vägledning och genom att följa med när provet ges. Enbart en skriftlig anvisning för upprepat prov räcker inte.

Källor

1. Kouri T, Fogazzi G, Gant V, Hallander H, Hofmann W, Guder WG. 2000. European Urinalysis Guidelines. *Scandinavian Journal of Clinical and Laboratory Investigation* 60 (suppl 310), 1–96. doi.org/10.1080/00365513.2000.12056993 (på engelska)
2. Urinvägsinfektioner. God medicinsk praxis-rekommendation. En arbetsgrupp som tillsatts av Finska Läkarföreningen Duodecim, Finlands Nefrologförening rf, Kliiniset mikrobiologit ry, Finlands Infektionsläkare rf, Finlands Specialistförening för Klinisk Kemi rf, Barnläkarföreningen i Finland rf, Finlands Urologförening rf och Allmänmedicinska föreningen i Finland rf. Helsingfors: Finska Läkarföreningen Duodecim, 2020 (hänvisat 14.06.2021). Tillgänglig: www.kaypahoito.fi. (på finska)
3. Tormo C, Lumbreras B, Santos A, Romero L, Conca M. 2009. Strategies for improving the collection of 24-hour urine for analysis in the clinical laboratory: redesigned instructions, opinion surveys, and application of reference change value to micturition. *Archives of Pathology & Laboratory Medicine* 133(12), 1954–1960. (på engelska)
4. Delanghe J, Speeckaert M. 2014. Preanalytical requirements of urinalysis. *Biochimica Medica* 24(1), 89–104. (på engelska)